

ԲՆԱԿԱՆ Գ. Ի ՏՈՒ Թ. Ի Ւ Ն

ԲՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դ է բ մ ա չ ա կ է վ ր ա յ :

Դ ե ր Մ Ա Զ Ա Փ ը ս ու ա ծ գ ո ր ծ ի ն գ տ ա ւ Պ ա լ ի լ ո ս 1600^ի ժ ա մ ա ն ա կ ն ե ր ը , ո ր ե տ ք է ն ի ր Ծ ա ր ր ի չ է լ լ ի ա շ կ ե ր տ ը ա ւ ե լ ի կ ա տ ա ր ե լ ա գ ո ր ծ ե ց : Պ ա լ ի լ ո ս ի ն ջ ե ր մ ա չ ա փ ը կ ը ձ ե ա ն ա ր խ ո ղ ո վ ա կ է մ ը ո ր ո ն մ է կ ծ ա յ ր ը ո ւ ո ւ ա ծ ո ւ գ ո ց է ր , և մ է կ ա լ ծ ա յ ր ը բ ա ց . ա ս բ ա ց կ ո ղ մ ը կ ը դ ն է ր ո ւ ղ զ ա հ ա յ ե ա ց դ ր ե ո վ ջ ր ո վ լ ե ց ո ւ ն ա մ ա ն ի մ ը մ է ջ , ա ն ա ն կ ո ր խ ո ղ ո վ ա կ ի ն մ է ջ ն ա լ ք ի չ մ ը ջ ո ւ ր մ տ ն է : Ե շ ր ո ր տ ա ք ո ւ թ ե ա մ ք խ ո ղ ո վ ա կ ի ն մ է ջ ի ո ղ ը կ ը ն դ ա ր ձ ա կ է ր , ի ր մ է ջ ի ջ ո ւ ր ը վ ա ր կ ը հ ր է ր , ո ւ ե ր բ ո ր ց ր տ ո ւ թ ե ա մ ք է ր խ ո ն ա ր՝ մ է ջ ի ջ ո ւ ր ը կ ը բ ա ր ձ ր ա ն ա ր : Ի ա յ ջ ջ ո ւ ր ի ն բ ա ր ձ ր ա ն ա լ ը ո ւ ց ա ծ ն ա լ ը կ ր ն ա յ պ ա ր զ մ թ ն ո լ ո ր տ ի ն ձ ն շ մ ա ն փ ո փ ո խ ո ւ թ ե ն է ն ա ռ ա ջ գ ա լ , ա ռ ա ն ց օ դ ո յ բ ա ր է խ ո ւ ն ո ւ թ ե ա ն փ ո փ ո խ ո ւ թ ի ն մ ը ը լ լ ա լ ու . ս ա կ ա յ ն ա ս բ ա ն ս չ կ ր ց ա ւ մ տ ա ծ ե լ Պ ա լ ի լ ո ս , վ ա ն զ ի գ ե ռ ի ր ե ն ժ ա մ ա կ ը չ է ի ն գ ի տ ե ր թ է օ գ ը ծ ա ն ր ո ւ թ ի ն ո ւ ն ի , ո ր ն ո ր ի մ ա յ ա ւ ի ր ե ն Ծ ա ր ր ի չ է լ լ ի ա շ կ ե ր տ ը , և ա ն ո վ ջ ե ր մ ա չ ա փ գ ո ր ծ ի ն ա լ ք ի չ է ր մ ը կ ա տ ա ր ե լ ա գ ո ր ծ ե ց :

Վ ա ն ի գ ն ա ց ա ւ ե լ ի կ ա տ ա ր ե լ ա գ ո ր ծ ո ւ ե ց ա ւ , և ս կ ս ա ն ք ո վ ը ա ս տ ի ձ ա ն ն ե ր ա լ դ ն ե լ , բ ա յ յ ց ա ս ա ս տ ի ձ ա ն ն ե ր ը ո ր ո շ ե ա լ կ ե տ է մ ը չ է ի ն ս կ ս ե ր :

Լ ա խ Ս ա ր ո լ ո ս Խ ն ս ա լ տ ի ն ի և Վ ե տ ո ն ե ղ ա ն ո ր 1700^ի ա տ ե ն ն ե ր ը ց ր տ ո ւ թ ե ա ն ո ւ տ ա ք ո ւ թ ե ա ն ա ս տ ի ձ ա ն ն ե ր ո ւ ն մ է ջ ո ր ո շ ե ա լ կ ե տ ե ր ս ա հ մ ա ն ե ց ի ն , ա յ ս ի ն ք ն ջ ր ի ն ս ա ռ ո յ ց ի ն ո ւ ե ս ա ց մ ա ն ա ս տ ի ձ ա ն ը , ո ր ո ն ք մ ի շ տ ա ն փ ո փ ի ս ե ն . և Վ ե տ ո ն ի ր ե ն ջ ե ր մ ա չ ա փ ը 34° բ ա ժ ն ե ց , խ ո ղ ո վ ա կ ի ն մ է ջ ը կ տ ա ւ ա տ ի ե ղ դ ն ե լ ո վ , բ ա յ յ ց ե ղ ը կ պ չ ո ւ ն ը լ լ ա լ ո ւ ն պ ա տ ի ձ ա ն ա ւ ա ղ է կ ց ո ւ ց ը լ ն ե լ ո վ , մ է կ է ն ա ն դ ո ր ծ մ ն ա ց ա ս կ ե ր :

Ջ ե ր մ ա չ ա փ գ ո ր ծ ի ն վ ր ա յ վ ե ր ջ ի կ ա

տ ա ր ե լ ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր ը տ ու ա ւ ն ա խ Ֆ ա ր է ն ա յ թ լ մ ն դ ե ր տ ա մ ք ա ղ ք է ն , ո ր 1720^ի ա տ ե ն ա յ լ և ա յ լ կ ա տ ա ր ե լ ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր ը ր ա ւ ջ ե ր մ ա չ ա փ ի ն վ ր ա յ , օ դ ի ի տ ե ղ մ ն դ ի կ գ ո ր ծ ա ծ ե ց , և ի ր ե ն զ ր ո ն 32° ս ա ռ ո յ ց է ն վ ա ր դ ր ա ւ , ձ ի ւ ն ա խ ա ռ ն ա ն ո ւ շ ա ղ բ ո վ պ ա ղ ո ւ թ ե ա ն ա ս տ ի ձ ա ն ը ս ա ս տ կ ա ց ը լ ն ե լ ո վ . և ա ս կ է ի ն շ ո ւ ա ն ջ ր ի ն ե ռ ա ց մ ա ն մ ի ջ ո ց ը բ ա ժ ն ե ց ի ր ջ ի ն ա յ թ 212° . ո ւ ս տ ի Ֆ ա ր է ն ա յ թ ի ն 32° ը կ ը հ ա մ ե մ ա տ ի ո ւ ր ի շ ջ ե ր մ ա չ ա փ ի ն ե ր ո ւ ն զ ր ո յ ի ն կ ա մ հ ա լ ա ծ ս ա ռ ո յ ց ի ա ս տ ի ձ ա ն ի ն , և ա ն կ է վ ե ր կ ը մ ն ա յ 180° :

1730^ի Ո ւ մ ի ւ ր Պ ա ղ զ ի ա ց ի ն ս ը ն դ ի կ ի տ ե ղ գ ո ր ծ ա ծ ե ց ջ ր ա խ ա ռ ն օ ղ ի , ո ր պ է ս զ ի ա ռ ա ն ց ե ռ ա լ ո ւ ղ ո ւ տ օ ղ ի է ն ա ւ ե լ ի տ ա ք ո ւ թ ե ա ն ա ս տ ի ձ ա ն ց ո ւ ց ը լ ն է . և ի ր ե ն ջ ե ր մ ա չ ա փ ը ջ ր ի ն ս ա ռ ո յ ց է ն ի ն շ ո ւ ա ն ե ռ ա ց մ ա ն մ ի ջ ո ց ը բ ա ժ ն ե ց 80° :

1740^ի ա տ ե ն ն ե ր ը | ի ն ն է ո ս Ո ւ փ ս ա լ ա ք ա ղ ք է ն և Լ ե լ ս ո ս ի ր ե ն ց ջ ե ր մ ա չ ա փ ի ն մ ի ջ ո ց ը ս ա ռ ո յ ց ի ն ո ւ ե ռ ա ց մ ա ն ա ս տ ի ձ ա ն ի ն մ է ջ բ ա ժ ն ե ց ի ն 100° , ա ն ո ր հ ա մ ա ր ը ս ո ւ ե ց ա ւ ի ր ե ն ց ջ ե ր մ ա չ ա փ ը հ ա ր ի ւ ր ա ս տ ի ձ ա ն է ա ն կ ա մ հ ա ր ի ւ ր ա ճ ա ն ջ ե ր մ ա չ ա փ :

Հ ի մ ա ը ն դ հ ա ն ո ւ ր ա ս տ ի ջ ր ի ւ ր է ա ս ի ր է ք վ ե ր ջ ի տ ե ս ա կ ջ ե ր մ ա չ ա փ ի ն ե ր ը կ ը գ ո ր ծ ա ծ ո ւ կ ի ն , մ ի ա յ ն թ է Ո ւ մ ի ւ ր ի ջ ե ր մ ա չ ա փ ի ն մ է ջ ջ ր ա խ ա ռ ն օ ղ ի ի տ ե ղ ս ո վ ո ր ա ք ա ր ս ն դ ի կ ի կ ը դ ր ո ւ ի :

Դ ե ր մ ա չ ա փ գ ո ր ծ ի ք շ ի ն ե լ ո ւ հ ա մ ա ր ն ա խ ա ռ ն ե լ ո ւ է ա պ ա կ ի է շ ի տ ա կ խ ո ղ ո վ ա կ մ ը ա մ ե ն ա ք ա ր ա կ ծ ա կ ո վ , ո ր ո ւ ն տ ր ա մ ա գ ի ծ ը ա մ է ն կ ո ղ մ ը մ ի ա կ ե ր պ պ ի տ ի ը լ լ ա յ , ե տ ք ը խ ո ղ ո վ ա կ ի ն մ է կ ծ ա յ ր ը կ ր ա կ ո վ կ ա ր մ ր ց ը լ ն ե լ է ն ե տ ե ւ , պ է տ ք է փ է լ ո ւ ղ ո վ ծ ա յ ր ը ո ւ ո ւ ե ց ը լ ն ե լ . ե տ ք ը ս ն դ ի կ ի ա ռ ն ե լ ո ւ և ա յ ծ ի կ ա մ ն ա պ ա ս տ ա կ ի մ ո ր թ է ն ա ն ց ը լ ն ե լ ո ւ մ ա ք ր ե լ : Ի ա յ յ ո ր ո վ հ ե տ ե ւ ա ս ո վ ս ն դ ի կ ը օ տ ա ր ա ս ե ռ մ ե տ ա ղ ա կ ա ն ն ի ւ թ ե ր է ի ն չ պ է ս ե ն ա ր ծ ա թ . կ ա պ ա ր , ա ն ա գ , պ ղ ի ն ձ , ը լ ա ժ ն ո ւ ի ր , ա ն ո ր հ ա մ ա ր Պ ի ո յ ը ն ա խ օ ս ը կ ը ս է թ է պ է տ ք է ս ն դ ի կ ը ս ա ս տ ի կ տ ա ք ց ը լ ն ե լ .

որպէս զի մնդիկին հետ կպած մէկալ մետաղական նիւթերը ցնդին . սակայն աս կերպով ալ բոլորովին չզտուիր սընդիկը . ուստի ալ աղէկ է դնել մնդիկը բարկ ծծմբական թթուուտի մէջ և վեր վար շարժել , որով մնդիկին հետ միացած մետաղները կը լուծուին , ու մնդիկը զուտ կը մնայ :

Ի՞ս կերպով մնդիկն ալ պատրաստելէն ետե , պէտք է խողովակը նորէն տաքցընել , որպէս զի խողովակին մէջի խոնաւութիւնը բոլորովին երթայ , որ օդին մէջ կեցած ատենը կրնայ իրեն վրայ կպած ըլլալ : Բայց տաքցընելու ատեն նախ խողովակին վերի ծայրը պէտք է տաքցընել և ոչ թէ վարի ծայրի գունտը , ու երբոր լաւ մը տաքնայ , ան ատեն ուղղահայեաց դիրքով դարձընելու գունտը տաքցընել , որով մէջի օդը արագութեամբ ընդարձակելով , խողովակի մէջի ամէն պղտի աղտոտութիւններն ալ գուրս կը վորնտէ , որոնք կրնային մնդիկին շարժման արդեւք մը ըլլալ , խողովակին կողերուն վրայ կպչելով :

Մնդիկը մէջը լեցընելու համար , խողովակն ու գունտը լաւ մը տաքցընելէն ետե , որով մէջի օդը որչափ կարելի է նէ գուրս ելլայ , մէկէն խողովակին բաց ծայրը մնդիկի մէջ ընկղմելու է . ներսի օդը պաղելով պղտիկ զանգուած մը կ'ունենայ , և գուրսի օդը իրեն Ճնշողական զօրութեամբը կը մէկ մնդիկը խողովակին մէջ : Բայց թէ որ մէկ անգամով որչափ որ պէտք է նէ խողովակին ու գունտին մէջ մնդիկը ըմտնէ , ան ատեն պէտք է գործողութիւնը կրկնել ու երեքինել , գունտը նորէն տաքցընելով : Բայց ասով ալ գործողութիւնը ըմբնար , որովհետեւ մնդիկին հետ կը մննեն խողովակին մէջ նաև մանր օդոյ պղպջակներ , որոնց ծաւալման աստիճանը մնդիկին ծաւալմանէն տարբեր է . ուստի ասոնք ալ բոլորովին դուրս հանելու համար , պէտք է զնտակը ինչուան մնդիկին եռացման աստիճանը տաքցընել : Ի՞ս գործողութիւնս ալ ընելէն ետե , պէտք է բնախուսներուն ընդ-

հանուր կարծեացը հետևելով , խողովակին բերանը ամուր մը գոցել նոյն ապակիին նիւթովը : Բայց կրնայ բաց ալ մնալ , վասն զի փորձով տեմնուած է որ ամենայն կերպով նման շնուրած այլ և այլ ջերմացափ գործիքներ , որոնց ոմանց բերանը բաց ու ոմանցը գոց ըլլան , ամէնքն ալ միակերպ նոյնապէս կը ցուցընեն նոյն բարեխառնութեան մէջ , վասն զի մնդիկին երեսին վրայ եղած օդոյ Ճնշումը ոչինչ է , մնդիկին անհամեմատ ուժով ծաւալելու զօրութեան հետ բաղդատելով : Բայց լաւ է վրան գոցելը . որպէս զի յանկարծ խողովակը շրջի կամ իյնայ նէ , մնդիկը մէջէն զուրացագէ , բաց ասկէ մէջը փոշի և ուրիշ աղտեղութիւններ ըմտնեն :

Ի՞ս ամէն գործողութիւնները զգուշութեամբ լմբնացընելէն ետե , պէտք է խողովակը խութել հալած սառոցի մէջ , և ուր որ մնդիկին սիւնակը հաստատուն կենայ , հօն պէտք է զրոյ դնել ետքը խութել եռացած ջրի մէջ , և ուր որ խողովակին մէջ եղած մնդիկի սիւնակը բարձրանայ , հօն նշաննել 80, 100, 200 , աստիճանները . անկէ ետե աս երկու որոշեալ կէտերուն միջոցը հաւասար աստիճաններ բաժնել . որով կը լմբնայ կատարեալ կերպով ջերմացափ ըսուած գործին :

Հ . Մ . Ս

Դայլ և Հովե :

Գնաւ , քանասար ալեոր
Ի սպանդ գառանց լեալ անդր՝
Ազգ զայս առներ առ հովիւ .
“ Ահա խոնարհ բեկ սրբակւ
Ես զըզանամ ’ի մեղաց ,
Ոչ ևս առնեմ չար խաշանց .
Բայց գիր ընդ իս գու պայման՝
Կարգել ինձ գոյցն ինչ գարման ,
Ասէ հովիւն խոնասառւն .
“ Աղէ հարցեք ծեր գոյլուն .
Զի՞ չեղեն բանք այդպիսիք
Մինչ ողջ էին քո ժանիք ,” :

Տէ՛ՌՈՍՍԻ :